Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 15 października 2026 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Ochrona konsumentów – Dyrektywa 93/13/EWG – Nieuczciwe warunki w umowach konsumenckich – Artykuł 1 ust. 1 – Zakres stosowania – Artykuł 2 lit. b) – Pojęcie „konsumenta” – Artykuł 2 lit. c) – Pojęcie „sprzedawcy lub dostawcy (przedsiębiorcy)” – Artykuł 3 ust. 2 – Warunek umowy, który nie był indywidualnie negocjowany – Statut funduszu inwestycyjnego zamkniętego – Przystąpienie do tego funduszu – Nabycie przez uczestnika funduszu certyfikatów inwestycyjnych wyemitowanych przez rzeczony fundusz

W sprawie C-63/25

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Sąd Apelacyjny w Warszawie (Polska) postanowieniem z dnia 21 listopada 2024 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 28 stycznia 2025 r., w postępowaniu:

K.Sz.,

H.Sz.,

W.Sz.

przeciwko

Z. Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętemu, w likwidacji,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: C. Lycourgos, prezes izby, N. Fenger, S. Rodin, N. Piçarra i O. Spineanu-Matei (sprawozdawczyni), sędziowie,

rzecznik generalny: A. Biondi,

sekretarz: V. Di Bucci,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu W.Sz., H.Sz., K.Sz. – A. Car, adwokat,

* Język postępowania: polski.

– w imieniu Z. Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego, w likwidacji –J. Ziajka, radca prawny,

– w imieniu rządu polskiego – B. Majczyna, w charakterze pełnomocnika,

– w imieniu Komisji Europejskiej – P. Kienapfel oraz M. Owsiany-Hornung, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 4 czerwca 2026 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 2 lit. b) i c) oraz art. 3 ust. 2 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy K.Sz., H.Sz. i W.Sz., osobami fizycznymi, a Z. Funduszem Inwestycyjnym Zamkniętym (zwanym dalej „FIZ”) w przedmiocie odmowy przez ten fundusz uwzględnienia wniosków o wykup certyfikatów inwestycyjnych.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 93/13

3 Motyw dziesiąty dyrektywy 93/13 ma następujące brzmienie:

„bardziej skuteczną ochronę konsumenta można osiągnąć poprzez przyjęcie jednolitych norm prawnych dotyczących nieuczciwych warunków; powyższe normy powinny odnosić się do wszelkich umów zawieranych pomiędzy sprzedawcami lub dostawcami a konsumentami; przy czym niniejsza dyrektywa nie będzie dotyczyła między innymi umów o pracę, umów dotyczących sukcesji praw, umów dotyczących praw z zakresu prawa rodzinnego oraz umów dotyczących tworzenia i organizowania spółek lub porozumień partnerskich”.

4 Zgodnie z art. 1 ust. 1 tej dyrektywy:

„Celem niniejszej dyrektywy jest zbliżenie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich odnoszących się do nieuczciwych warunków umownych w umowach zawieranych pomiędzy sprzedawcą lub dostawcą a konsumentem”.

5 Artykuł 2 lit. b) i c) rzeczonej dyrektywy przewiduje:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

[…]

b) »konsument« oznacza każdą osobę fizyczną, która w umowach objętych niniejszą dyrektywą działa w celach niezwiązanych z handlem, przedsiębiorstwem lub zawodem;

c) »sprzedawca lub dostawca [przedsiębiorca]« oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która w umowach objętych niniejszą dyrektywą działa w celach dotyczących handlu, przedsiębiorstwa lub zawodu, bez względu na to, czy należy do sektora publicznego czy prywatnego".

6 Zgodnie z art. 3 ust. 1 i 2 tej dyrektywy:

„1. Warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, uznaje się za nieuczciwe, jeśli stojąc w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta.

2. Warunki umowy zawsze zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał w związku z tym wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.

Fakt, że niektóre aspekty warunku lub jeden szczególny warunek były negocjowane indywidualnie, nie wyłącza stosowania niniejszego artykułu do pozostałej części umowy, jeżeli ogólna ocena umowy wskazuje na to, że została ona sporządzona w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.

Jeśli sprzedawca lub dostawca [przedsiębiorca] twierdzi, że standardowe warunki umowne zostały wynegocjowane indywidualnie, ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na nim".

Prawo polskie

Kodeks cywilny

7 Zgodnie z art. 22^1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2023 r., poz. 1610) (zwanej dalej „kodeksem cywilnym"):

„Za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową".

8 Artykuł 43^1 kodeksu cywilnego stanowi:

„Przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 33^1 § 1, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową".

9 Artykuł 66 § 1 tego kodeksu przewiduje:

„Oświadczenie drugiej stronie woli zawarcia umowy stanowi ofertę, jeżeli określa istotne postanowienia tej umowy".

10 Zgodnie z art. 385[1] kodeksu cywilnego:

„1. Postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

[…]

3. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

[…]”.

Ustawa o funduszach inwestycyjnych

11 Artykuł 3 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz.U. 2004, Nr 146, Dz.U. z 2024 r., poz. 1546) (zwanej dalej „ustawą o funduszach inwestycyjnych”) stanowi:

„1. Fundusz inwestycyjny jest osobą prawną, której wyłącznym przedmiotem działalności jest lokowanie środków pieniężnych zebranych w drodze proponowania nabycia jednostek uczestnictwa albo certyfikatów inwestycyjnych w określone w ustawie papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego i inne prawa majątkowe.

[…]

3. Fundusz inwestycyjny prowadzi działalność, ze szczególnym uwzględnieniem interesu uczestników, przestrzegając zasad ograniczania ryzyka inwestycyjnego określonych w ustawie.

[…]”.

12 Artykuł 6 ust. 1 i 2 tej ustawy stanowi:

„1. Uczestnikami funduszu inwestycyjnego są osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej:

[…]

2) będące posiadaczami rachunku papierów wartościowych, na którym są zapisane certyfikaty inwestycyjne, albo będące osobami uprawnionymi z certyfikatów inwestycyjnych zapisanych na rachunku zbiorczym.

2. Jednostki uczestnictwa lub certyfikaty inwestycyjne reprezentują prawa majątkowe uczestników funduszu, określone ustawą i statutem funduszu inwestycyjnego”.

13 Artykuł 15 ust. 1 wspomnianej ustawy stanowi:

„Utworzenie funduszu inwestycyjnego, z zastrzeżeniem art. 15a, wymaga:

1) nadania funduszowi inwestycyjnemu statutu przez towarzystwo;

[…]”.

14 Zgodnie z art. 117 ust. 1 i 3 tej ustawy:

„1. Fundusz inwestycyjny zamknięty emituje certyfikaty inwestycyjne.

[…]

3. Osoby fizyczne mogą nabywać certyfikaty inwestycyjne funduszu inwestycyjnego, o którym mowa w art. 15 ust. 1a, jeżeli wartość certyfikatu inwestycyjnego pierwszej emisji tego funduszu będzie nie mniejsza niż równowartość w złotych kwoty 40 000 euro”.

15 Artykuł 139 ustawy o funduszach inwestycyjnych stanowi:

„1. Fundusz inwestycyjny zamknięty może wykupywać certyfikaty inwestycyjne, które wyemitował, jeżeli statut funduszu tak stanowi.

[…]

3. W statucie funduszu inwestycyjnego zamkniętego należy określić przesłanki, tryb i warunki wykupywania certyfikatów inwestycyjnych oraz terminy i sposób dokonywania ogłoszeń o wykupie certyfikatów.

[…]”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

16 W dniu 7 czerwca 2016 r. FIZ przesłał K.Sz. – lekarce, oraz jej rodzicom – H.Sz. i W.Sz., emerytom, pisemną propozycję nabycia certyfikatów inwestycyjnych, w której warunki emisji tych certyfikatów określono w załączniku określonym jako jedyny dokument prawnie wiążący.

17 Na podstawie rekomendacji pracownika ich banku K.Sz., H.Sz. i W.Sz. nabyli po dwa wyemitowane przez FIZ certyfikaty inwestycyjne, każdy o wartości 186 714,14 złotych polskich (PLN) (około 44 290 EUR). W tym celu wypełnili oni standardowy formularz, w którym oświadczyli, że zapoznali się z warunkami emisji tych certyfikatów oraz akceptują warunki i zasady ich nabycia, a także statut FIZ.

18 W dniu 26 marca 2019 r. K.Sz., H.Sz. i W.Sz. złożyli do FIZ wnioski o wykup wszystkich posiadanych przez nich certyfikatów, które zostały wcześniej podzielone przez FIZ na 2000 certyfikatów na osobę. W związku z odmową FIZ dotyczącą tych wniosków, uzasadnioną tym, że statut uprawniał FIZ do redukcji żądań wykupu, K.Sz., H.Sz. i W.Sz. wnieśli w dniu 20 września 2021 r. powództwo do Sądu Okręgowego w Warszawie (Polska), żądając zasądzenia od FIZ na rzecz każdego z nich kwoty 356 962,74 PLN (około 84 660 EUR) wraz z ustawowymi odsetkami

za opóźnienie od dnia 30 września 2019 r. do dnia zapłaty. Powodowie podnieśli, że postanowienie statutu FIZ przewidujące redukcję żądań wykupu certyfikatów stanowiło niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385^1 § 1 kodeksu cywilnego, ponieważ nie określało granic redukcji wykupu i uzależniało realizację żądania wykupu od wartości aktywów płynnych FIZ, czyli warunku, którego realizacja zależy wyłącznie od FIZ.

19 Wyrokiem z dnia 2 listopada 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo. Zdaniem tego sądu statut FIZ, który określa prawa i obowiązki uczestników funduszu w stosunku do tego funduszu i towarzystwa będącego jego organem zarządzającym, nie jest umową, a zatem nie podlega kontroli na podstawie art. 385^1 § 1 kodeksu cywilnego.

20 Powodowie wnieśli apelację od tego wyroku do Sądu Apelacyjnego w Warszawie (Polska), będącego sądem odsyłającym. Sąd ten zastanawia się nad kwalifikacją, w świetle art. 2 lit. b) i c) oraz art. 3 ust. 2 dyrektywy 93/13, stosunku prawnego pomiędzy z jednej strony uczestnikami funduszu inwestycyjnego zamkniętego i nabywcami certyfikatów inwestycyjnych a z drugiej strony tym funduszem, który jest emitentem tych papierów wartościowych. Wykładnia tych przepisów dokonana przez Trybunał wydaje mu się konieczna w świetle rozbieżnych wykładni polskich sądów w odniesieniu do stosowania wobec nabywców certyfikatów inwestycyjnych wyemitowanych przez fundusze zamknięte przepisów kodeksu cywilnego dotyczących ochrony konsumentów.

21 Po pierwsze, sąd odsyłający zastanawia się nad kwestią, czy uczestnik funduszu inwestycyjnego zamkniętego może zostać uznany za „konsumenta” w rozumieniu art. 2 lit. b) dyrektywy 93/13, biorąc pod uwagę, że nabyte certyfikaty inwestycyjne są jednocześnie papierami wartościowymi o charakterze majątkowym i korporacyjnym, obejmującymi w szczególności prawo do uczestniczenia w radzie inwestorów.

22 Po drugie, sąd odsyłający zastanawia się, czy FIZ można uznać za „sprzedawcę lub dostawcę” w rozumieniu art. 2 lit. c) tej dyrektywy. Sąd ten zauważa, że fundusz inwestycyjny zamknięty posiada w prawie polskim osobowość prawną, jest zarządzany i reprezentowany wobec osób trzecich przez podmiot działający w formie spółki akcyjnej, której nie wiąże z uczestnikami funduszu więź obligacyjna. Fundusz ten prowadzi we własnym imieniu, w sposób ciągły i zorganizowany, działalność inwestycyjną nastawioną na zysk, co cechuje „działalność gospodarczą” w rozumieniu art. 43^1 kodeksu cywilnego.

23 Po trzecie, sąd odsyłający zastanawia się nad kwestią, czy postanowienie statutu funduszu inwestycyjnego zamkniętego, które określa prawa i obowiązki uczestnika, w tym zasady wykupu certyfikatów inwestycyjnych, może zostać uznane za warunek umowy „niewynegocjowany indywidualnie” w rozumieniu art. 3 ust. 2 dyrektywy 93/13.

24 Sąd ten ma wątpliwości co do charakteru prawnego stosunku między funduszem inwestycyjnym zamkniętym a jego uczestnikami. Podkreśla on w szczególności podwójną rolę statutu tego funduszu, który jest zarówno aktem ustrojowym osoby prawnej, jak i umową o uczestnictwo, którą fundusz ten zawarł z uczestnikami. Nie wyklucza on, że ten stosunek prawny może zostać uznany za „umowę adhezyjną”, charakteryzującą się brakiem negocjacji co do treści umowy i podlegającą z tego tytułu kontroli na podstawie art. 385^1 § 1 kodeksu cywilnego.

25 W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy konsumentem w rozumieniu art. 2 lit. b) [dyrektywy 93/13] jest osoba fizyczna – uczestnik funduszu inwestycyjnego zamkniętego i nabywca wyemitowanych przez ten fundusz papierów wartościowych imiennych w postaci certyfikatów inwestycyjnych, jeżeli ich nabycie następuje w celach niezwiązanych z handlem, przedsiębiorstwem lub zawodem tej osoby, a celem przystąpienia do funduszu jest przede wszystkim inwestowanie oszczędności?

2) Czy sprzedawcą lub dostawcą w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy 93/13 jest fundusz inwestycyjny zamknięty, którego wyłącznym przedmiotem działalności jest lokowanie środków pieniężnych zebranych w drodze proponowania nabycia certyfikatów inwestycyjnych w określone w przepisach papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego i inne prawa majątkowe?

3) Czy warunkiem umowy nieuzgodnionym indywidualnie w rozumieniu art. 3 ust. 2 dyrektywy 93/13 jest postanowienie statutu funduszu inwestycyjnego zamkniętego określające prawa i obowiązki uczestnika, w tym zasady i terminy wykupu certyfikatów inwestycyjnych przez ten fundusz od jego uczestników, jeżeli uczestnik mógł zapoznać się ze statutem przed przystąpieniem do funduszu i zaakceptował jego treść w oświadczeniu pisemnym przy objęciu certyfikatów inwestycyjnych?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

26 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE procedury współpracy między sądami krajowymi a Trybunałem do tego ostatniego należy udzielenie sądowi krajowemu użytecznej odpowiedzi, która umożliwi mu rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu. Mając to na uwadze, Trybunał powinien w razie potrzeby przeformułować przedłożone mu pytania. Ponadto Trybunał może wziąć pod rozwagę przepisy prawa Unii, na które sąd krajowy nie powołał się w swoich pytaniach prejudycjalnych (zob. podobnie wyrok z dnia 18 czerwca 2026 r., FSMA, C-376/24, EU:C:2026:497, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).

27 O ile poprzez pytania pierwsze i drugie sąd odsyłający zastanawia się, po pierwsze, czy uczestnik funduszu inwestycyjnego zamkniętego ma status „konsumenta”, a po drugie, czy fundusz ten jest „sprzedawcą lub dostawcą (przedsiębiorcą)” w rozumieniu art. 2 lit. b) i c) dyrektywy 93/13, o tyle poprzez pytanie trzecie sąd ten dąży w istocie do ustalenia, czy postanowienie statutu funduszu inwestycyjnego zamkniętego, które określa warunki wykupu certyfikatów inwestycyjnych, należy uznać za warunek umowy „niewynegocjowany indywidualnie” w rozumieniu art. 3 ust. 2 tej dyrektywy, jeżeli uczestnik zapoznał się z tym statutem przed przystąpieniem do tego funduszu i zaakceptował jego treść w pisemnym oświadczeniu przy objęciu tych certyfikatów.

28 Należy zauważyć, że sąd ten zastanawia się zatem nad kwestią, czy taki statut jest objęty zakresem stosowania tej dyrektywy zgodnie z jej art. 1 ust. 1.

29 W związku z tym należy uznać, że poprzez swoje trzy pytania, które można rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 1 ust. 1, art. 2 lit. b) i c) oraz art. 3 ust. 2 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że statut funduszu inwestycyjnego zamkniętego, którego działalność polega na inwestowaniu w zbywalne papiery wartościowe lub instrumenty rynku pieniężnego środków finansowych zebranych w drodze oferty nabycia certyfikatów

inwestycyjnych, jest objęty zakresem stosowania tej dyrektywy, jeżeli uczestnik tego funduszu nabył w celach niezwiązanych z działalnością zawodową certyfikaty inwestycyjne wyemitowane przez ten fundusz, a jeśli tak, to czy postanowienie tego statutu, które określa warunki wykupu tych certyfikatów przez wspomniany fundusz, należy uznać za warunek umowy „niewynegocjowany indywidualnie" w rozumieniu tego art. 3 ust. 2 w sytuacji, w której uczestnik zapoznał się ze wspomnianym statutem przed przystąpieniem do tego funduszu i zaakceptował jego treść w pisemnym oświadczeniu przy objęciu tych certyfikatów.

30 W pierwszej kolejności należy zauważyć, że zakres stosowania dyrektywy 93/13 został określony w jej art. 1 ust. 1. Zgodnie z tym przepisem celem tej dyrektywy jest zbliżenie przepisów państw członkowskich odnoszących się do nieuczciwych warunków umownych w umowach zawieranych pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem. Chodzi zatem o ogólną dyrektywę o ochronie konsumentów, która ma zastosowanie we wszystkich sektorach działalności gospodarczej (wyrok z dnia 20 marca 2025 r., Arce, C-365/23, EU:C:2025:192, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo).

31 Artykuł 2 lit. b) i c) dyrektywy 93/13 definiuje pojęcia „konsumenta" oraz „sprzedawcy lub dostawcy (przedsiębiorcy)" jako oznaczające, odpowiednio, każdą osobę fizyczną, która w umowach objętych tą dyrektywą działa w celach niezwiązanych z handlem, przedsiębiorstwem lub zawodem, oraz każdą osobę fizyczną lub prawną, która w umowach objętych tą dyrektywą działa w celach dotyczących handlu, przedsiębiorstwa lub zawodu, bez względu na to, czy należy do sektora publicznego czy prywatnego. Zatem dyrektywa definiuje umowy, do jakich ma zastosowanie, w odniesieniu do statusu kontrahentów, w zależności od tego, czy działają oni w ramach swojej działalności zawodowej (wyrok z dnia 20 marca 2025 r., Arce, C-365/23, EU:C:2025:192, pkt 45, 46 i przytoczone tam orzecznictwo).

32 W drugiej kolejności z jednej strony Trybunał podkreślił, że zgodnie z motywem dziesiątym tej dyrektywy znajduje ona zastosowanie do „wszelkich umów" zawieranych pomiędzy sprzedawcami lub dostawcami a konsumentami, zgodnie z ich definicją zawartą w art. 2 lit. b) i c) dyrektywy 93/13 (zob. podobnie wyrok z dnia 30 maja 2013 r., Asbeek Brusse i de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, pkt 29). Z drugiej strony ów motyw dziesiąty zawiera wskazówkę, zgodnie z którą w konsekwencji „umowy dotyczące tworzenia i organizowania spółek" są wyłączone z zakresu stosowania tej dyrektywy.

33 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, nawet jeśli preambuła aktu Unii nie ma wiążącej mocy prawnej i nie można się na nią powoływać ani w celu odstąpienia od przepisów danego aktu, ani w celu interpretowania tych przepisów w sposób sprzeczny z ich brzmieniem, może ona uściślić treść przepisów tego aktu, ponieważ zawarte w niej motywy stanowią istotne elementy wykładni, które mogą wyjaśnić wolę autora tego aktu (wyrok z dnia 5 lutego 2026 r., VEB.RF/Rada, C-572/24 P, EU:C:2026:74, pkt 69 i przytoczone tam orzecznictwo).

34 W świetle celu dyrektywy 93/13, jakim jest ochrona konsumentów, wyłączenia z zakresu jej stosowania powinny być interpretowane w sposób ścisły (zob. podobnie wyroki: z dnia 15 kwietnia 2010 r., E. Friz, C-215/08, EU:C:2010:186, pkt 32; z dnia 6 lipca 2023 r., First Bank, C-593/22, EU:C:2023:555, pkt 20 i przytoczone tam orzecznictwo).

35 W niniejszej sprawie, co się tyczy kwestii, czy statut funduszu inwestycyjnego zamkniętego jest objęty wyłączeniem, o którym mowa w motywie dziesiątym tej dyrektywy, z informacji dostarczonych przez sąd odsyłający, przedstawionych w pkt 24 niniejszego wyroku, wynika, że statut FIZ jest zarówno aktem ustrojowym funduszu inwestycyjnego, jak i umową o uczestnictwo w tym funduszu zawartą między tym funduszem a jego uczestnikami. Z zastrzeżeniem weryfikacji,

które powinien przeprowadzić ten sąd, statut ten zawiera zatem nie tylko postanowienia dotyczące charakteru i przedmiotu działalności funduszu, nazwy i siedziby spółki zarządzającej funduszem, zasad reprezentacji oraz zasad polityki inwestycyjnej, lecz również postanowienia dotyczące w szczególności warunków i sposobów wykupu certyfikatów inwestycyjnych oraz zasad obliczania aktywów płynnych.

36 Należy przypomnieć w tym względzie, że kwestii z zakresu prawa spółek nie należy mylić z kwestiami o charakterze umownym. W związku z tym sama okoliczność, że statut funduszu inwestycyjnego zawiera postanowienia dotyczące utworzenia, charakteru i przedmiotu działalności tego funduszu, nie skutkuje wyłączeniem tego statutu w całości z zakresu stosowania dyrektywy 93/13, ponieważ niektóre postanowienia rzeczonego statutu mają, jak zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 26 opinii, cechy analogiczne do cech warunków regulujących treść stosunku umownego synalagmatycznego (zob. analogicznie wyrok z dnia 3 października 2019 r., Verein für Konsumenteninformation, C-272/18, EU:C:2019:827, pkt 37).

37 Należy zatem uznać, że w celu zagwarantowania ochrony konsumentów założonej w dyrektywie 93/13 istnienie w statucie funduszu inwestycyjnego postanowień o charakterze umownym, dotyczących między innymi warunków i sposobów wykupu certyfikatów inwestycyjnych i charakteryzujących w ten sposób stosunek umowny między tym funduszem a jego uczestnikami, oznacza, że dyrektywa ta ma zastosowanie do wynikającej z tego umowy, jeżeli spełnione są pozostałe przesłanki przewidziane w tej dyrektywie.

38 Ponadto z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika również, że powodowie w postępowaniu głównym otrzymali pisemną propozycję nabycia certyfikatów inwestycyjnych wyemitowanych przez dany fundusz, którą zaakceptowali, wypełniając standardowe formularze, w których oświadczyli, że zapoznali się z warunkami wykupu tych certyfikatów oraz ze statutem tego funduszu i zaakceptowali je.

39 W związku z tym wydaje się, z zastrzeżeniem weryfikacji przez sąd odsyłający, że pomiędzy FIZ a tymi powodami została zawarta odrębna umowa sprzedaży certyfikatów inwestycyjnych. Jak bowiem zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 33–35 opinii, sporne postanowienia statutu dotyczące wykupu tych certyfikatów należy uznać za integralną część umowy objęcia wspomnianych certyfikatów, wynikającej z podpisania przez rzeczonych powodów formularzy, o których mowa w poprzednim punkcie. Postanowienia te zostały zatem włączone do stosunku umownego łączącego tychże powodów z FIZ.

40 Gdyby wspomniane postanowienia były wyłączone z zakresu stosowania dyrektywy 93/13 z tego tylko powodu, że formalnie stanowią część statutu funduszu inwestycyjnego, dany przedsiębiorca mógłby włączyć do tego statutu postanowienia niekorzystne dla konsumenta w celu wyłączenia ich spod kontroli ich nieuczciwego charakteru, zagrażając w ten sposób realizacji celów tej dyrektywy.

41 W tym względzie należy przypomnieć, że system ochrony ustanowiony na mocy dyrektywy 93/13 opiera się na założeniu, iż konsument znajduje się w gorszym położeniu niż przedsiębiorca, zarówno pod względem możliwości negocjacyjnych, jak i ze względu na stopień poinformowania, i w związku z tym godzi się on na warunki umowy sporządzone uprzednio przez przedsiębiorcę, nie mając wpływu na ich treść (wyrok z dnia 11 grudnia 2025 r., Kuszycka, C-767/24, EU:C:2025:962, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).

42 W tych ramach zgodnie z art. 3 ust. 2 tej dyrektywy warunki umowy zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.

43 Tymczasem, jak zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 39–41 opinii, i z zastrzeżeniem weryfikacji, które powinien przeprowadzić sąd odsyłający, po pierwsze, postanowienia statutu dotyczące wykupu certyfikatów inwestycyjnych zostały sporządzone przed jakimkolwiek kontaktem z przyszłymi uczestnikami funduszu i mają na celu uregulowanie w sposób jednolity wielu różnorodnych stosunków prawnych z tymi uczestnikami, a po drugie, postanowienia te nie podlegają negocjacjom i są narzucane wspomnianym uczestnikom jako warunek nawiązania stosunku umownego.

44 Wynika z tego, że umowa objęcia certyfikatów inwestycyjnych nie może podlegać wyłączeniu, o którym mowa w motywie dziesiątym dyrektywy 93/13, oraz że postanowienie dotyczące wykupu tych certyfikatów należy uznać za warunek umowy „niewynegocjowany indywidualnie” w rozumieniu art. 3 ust. 2 tej dyrektywy.

45 W świetle orzecznictwa przypomnianego w pkt 31 i 32 niniejszego wyroku należy jeszcze zbadać, czy w ramach umowy objęcia certyfikatów inwestycyjnych powodowie w postępowaniu głównym i FIZ działali, odpowiednio, w charakterze „konsumenta” i „sprzedawcy lub dostawcy (przedsiębiorcy)” w rozumieniu art. 2 lit. b) i c) tej dyrektywy.

46 Co się tyczy statusu „konsumenta” w rozumieniu art. 2 lit. b) rzeczonej dyrektywy, posiadanie tego statusu należy ustalać w świetle kryterium funkcjonalnego, polegającego na ocenie, czy dany stosunek umowny wpisuje się w ramy działalności niezwiązanej z wykonywaniem zawodu. Do sądu krajowego należy ustalenie, z uwzględnieniem również charakteru usług oferowanych przez zainteresowanego przedsiębiorcę, czy osoba fizyczna działała w ramach swojej działalności zawodowej, czy też działała w celach niezwiązanych z tą działalnością (zob. podobnie wyrok z dnia 8 czerwca 2023 r., Lyoness Europe, C-455/21, EU:C:2023:455, pkt 48, 50).

47 Pojęcie „konsumenta” ma charakter obiektywny i jest niezależne od konkretnego zasobu wiedzy, jaki może mieć dana osoba, czy też od posiadanych przez nią w rzeczywistości informacji (wyrok z dnia 21 marca 2019 r., Pouvin i Dijoux, C-590/17, EU:C:2019:232, pkt 24). Wykładnia pojęcia „konsumenta” w rozumieniu art. 2 lit. b) dyrektywy 93/13, która wykluczałaby z zakresu tego pojęcia osobę fizyczną działającą w celach niezwiązanych z działalnością zawodową lub gospodarczą ze względu na to, że czerpie ona pewne korzyści finansowe z uczestnictwa w danym systemie, prowadziłaby do uniemożliwienia zapewnienia ochrony przyznanej przez tę dyrektywę wszystkim osobom fizycznym znajdującym się w słabszej pozycji względem przedsiębiorcy i korzystającym, dla celów niezwiązanych z działalnością zawodową lub gospodarczą, z usług oferowanych przez tego ostatniego (wyrok z dnia 8 czerwca 2023 r., Lyoness Europe, C-455/21, EU:C:2023:455, pkt 53).

48 W niniejszej sprawie z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, a w szczególności z brzmienia pytania pierwszego, wynika, że K.Sz., H.Sz. i W.Sz. nabyli certyfikaty inwestycyjne w celach niezwiązanych z ich działalnością zawodową. Z zastrzeżeniem weryfikacji, które powinien przeprowadzić sąd odsyłający, należy ich zatem uznać za „konsumentów” w rozumieniu tego art. 2 lit. b), przy czym w tym względzie bez znaczenia jest zarówno majątkowy, jak i korporacyjny charakter praw, które wywodzą oni z inwestycji w FIZ (zob. analogicznie wyrok z dnia 15 kwietnia 2010 r., E. Friz, C-215/08, EU:C:2010:186, pkt 28–30).

49 Co się tyczy pojęcia „sprzedawcy lub dostawcy (przedsiębiorcy)” w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy 93/13, obejmuje ono każdą działalność handlową lub zawodową, „bez względu na to, czy należy do sektora publicznego czy prywatnego”. Zatem ten art. 2 lit. c) może mieć zastosowanie do podmiotów mających cel zarobkowy bądź niemających takiego celu, nie wyłączając podmiotów realizujących misję użyteczności publicznej (wyrok z dnia 21 marca 2019 r., Pouvin i Dijoux, C-590/17, EU:C:2019:232, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).

50 Pojęcie „sprzedawcy lub dostawcy (przedsiębiorcy)” w rozumieniu tegoż art. 2 lit. c) jest terminem funkcjonalnym, którego wykładnia wymaga oceny, czy określony stosunek umowny wpisuje się w ramy działalności handlowej lub zawodowej danej osoby. Tak jak pojęcie „konsumenta” w rozumieniu art. 2 lit. b) dyrektywy 93/13, pojęcie „przedsiębiorcy” w rozumieniu art. 2 lit. c) tej dyrektywy ma charakter obiektywny i nie zależy od tego, co przedsiębiorca postanowi traktować jako swoją działalność główną czy dodatkową i pomocniczą (wyrok z dnia 21 marca 2019 r., Pouvin i Dijoux, C-590/17, EU:C:2019:232, pkt 36, 41).

51 W niniejszej sprawie z pkt 22 tego wyroku wynika, że FIZ prowadzi działalność inwestycyjną we własnym imieniu w sposób ciągły i zorganizowany, przy czym wobec osób trzecich jest reprezentowany przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych o odrębnej osobowości prawnej, które nie jest związane z uczestnikami funduszu stosunkiem umownym. W tych okolicznościach, których weryfikacja należy do sądu odsyłającego, FIZ należy uznać za „sprzedawcę lub dostawcę (przedsiębiorcę)” w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy 93/13.

52 W świetle ogółu powyższych rozważań odpowiedź na przedłożone pytania powinna brzmieć tak, że art. 1 ust. 1, art. 2 lit. b) i c) oraz art. 3 ust. 2 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że postanowienia statutu funduszu inwestycyjnego zamkniętego, którego działalność polega na inwestowaniu w zbywalne papiery wartościowe lub instrumenty rynku pieniężnego środków finansowych zebranych w drodze oferty nabycia certyfikatów inwestycyjnych, są objęte zakresem stosowania tej dyrektywy, jeżeli uczestnik tego funduszu nabył w celach niezwiązanych z działalnością zawodową certyfikaty inwestycyjne wyemitowane przez ten fundusz, a te postanowienia statutu określają warunki wykupu tych certyfikatów przez wspomniany fundusz, charakteryzując tym samym stosunek umowny między tym funduszem a tym uczestnikiem. Postanowienie rzeczonego statutu przewidujące takie warunki wykupu certyfikatów inwestycyjnych należy uznać za warunek umowy „niewynegocjowany indywidualnie” w rozumieniu tego art. 3 ust. 2 w sytuacji, w której uczestnik zapoznał się z tymże statutem przed przystąpieniem do tego funduszu i zaakceptował jego treść w pisemnym oświadczeniu przy objęciu rzeczonych certyfikatów bez możliwości negocjowania tego warunku.

W przedmiocie kosztów

53 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 1 ust. 1, art. 2 lit. b) i c) oraz art. 3 ust. 2 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich

należy interpretować w ten sposób, że:

postanowienia statutu funduszu inwestycyjnego zamkniętego, którego działalność polega na inwestowaniu w zbywalne papiery wartościowe lub instrumenty rynku pieniężnego środków finansowych zebranych w drodze oferty nabycia certyfikatów inwestycyjnych, są objęte zakresem stosowania tej dyrektywy, jeżeli uczestnik tego funduszu nabył w celach niezwiązanych z działalnością zawodową certyfikaty inwestycyjne wyemitowane przez ten fundusz, a te postanowienia statutu określają warunki wykupu tych certyfikatów przez wspomniany fundusz, charakteryzując tym samym stosunek umowny między tym funduszem a tym uczestnikiem. Postanowienie rzeczonego statutu przewidujące takie warunki wykupu certyfikatów inwestycyjnych należy uznać za warunek umowy „niewynegocjowany indywidualnie" w rozumieniu tego art. 3 ust. 2 w sytuacji, w której uczestnik zapoznał się z tymże statutem przed przystąpieniem do tego funduszu i zaakceptował jego treść w pisemnym oświadczeniu przy objęciu rzeczonych certyfikatów bez możliwości negocjowania tego warunku.

Lycourgos Fenger Rodin

Piçarra Spineanu-Matei

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 15 października 2026 r.

Sekretarz
V. Di Bucci

Prezes izby
C. Lycourgos